

**ΔΙΑΤΑΞΗ
ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ**

Διάταξη της Θείας Λειτουργίας

1. Όταν ο λαός συναχθεί, ο ιερέας με τους βοηθούς του προχωρεί προς το ιερό, ενώ ψάλλεται το εισοδικό άσμα.

Όταν φτάσει στο ιερό, κάνει υπόκλιση μαζί με τους βοηθούς, ασπάζεται την αγία Τράπεζα και, ανάλογα με την περίπτωση, θυμιατίζει τον Σταυρό και την αγία Τράπεζα. Έπειτα, μαζί με τους βοηθούς, πηγαίνει στην έδρα του.

Όταν το εισοδικό άσμα τελειώσει, ιερέας και πιστοί, όρθιοι, κάνουν το σημείο του σταυρού, ενώ ο ιερέας, στραμμένος προς το λαό λέει:

† Εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος.

Ο λαός απαντά:

– Αμήν.

2. Έπειτα ο ιερέας εκτείνει τα χέρια του και χαιρετά το λαό, λέγοντας:

† Η χάρη του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, η αγάπη του Θεού Πατέρα και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος να είναι μαζί σας.

ή τον επόμενο:

† Η χάρη και η ειρήνη του Θεού Πατέρα και του Κυρίου μας Ιησού Χριστού να είναι μαζί σας.

ή τον επόμενο:

† Ο Κύριος να είναι μαζί σας.

Ο λαός απαντά:

– Και με το πνεύμα σου.

Αν ο λειτουργός είναι επίσκοπος, αντί **Ο Κύριος να είναι μαζί σας** σ' αυτό τον πρώτο χαιρετισμό, λέει: **Η ειρήνη να είναι μαζί σας.**

3. Ο ιερέας ή ο διάκονος ή άλλος ενδεδειγμένος βοηθός μπορεί να απευθύνει προς τους πιστούς μια πολύ σύντομη εισαγωγή για τη Θεία Λειτουργία της ημέρας εκείνης.

Ευχή Μετανοίας

4. Ακολουθεί η Ευχή Μετανοίας με την οποία ο ιερέας προσκαλεί τους πιστούς να εκδηλώσουν τη μετάνοιά τους, λέγοντας:

† Αδελφοί, ας αναγνωρίσουμε τα αμαρτήματά μας, για να γίνουμε άξιοι να τελέσουμε τα Θεία Μυστήρια.

Ακολουθούν λίγες στιγμές σιωπής. Έπειτα όλοι μαζί απαγγέλλουν τον τύπο της εξομολόγησης και εκδηλώνουν τη μετάνοιά τους.

Ομολογώ στον παντοδύναμο Θεό
και σ' εσάς, αδελφοί, ότι πολύ αμάρτησα,
με σκέψεις, με λόγια, με έργα και παραλείψεις.

Και κτυπώντας το στήθος τους, λένε:

Αμάρτησα, αμάρτησα, πάρα πολύ αμάρτησα.

Και συνεχίζουν:

Γι' αυτό ικετεύω την Αειπάρθενο Μαρία,
όλους τους Αγγέλους και τους Αγίους,
και εσάς, αδελφοί,
να προσευχηθείτε για μένα στον Κύριο και Θεό μας.

Ακολουθεί η άφεση από τον ιερέα:

† Ο παντοδύναμος Θεός ας μας ελεήσει,
ας συγχωρήσει τις αμαρτίες μας
και ας μας οδηγήσει στη ζωή την αιώνια.

Ο λαός απαντά:

– Αμήν.

Άλλοι τύποι πράξης μετάνοιας:

Β' τύπος

5. Ο ιερέας καλεί τους πιστούς να εκδηλώσουν τη μετάνοιά τους.

† Αδελφοί, ας αναγνωρίσουμε τα αμαρτήματά μας,
για να γίνουμε άξιοι να τελέσουμε τα θεία Μυστήρια.

Ακολουθούν λίγες στιγμές σιωπής. Έπειτα ο ιερέας λέει:

† Ελέησέ μας, Κύριε.

Ο λαός απαντά:

– Διότι αμαρτήσαμε.

Ο ιερέας:

† Δείξε μας, Κύριε, την ευσπλαχνία σου.

Ο λαός:

– Και δώσε μας τη σωτηρία σου.

Ακολουθεί η άφεση από τον ιερέα:

† Ο παντοδύναμος Θεός ας μας ελεήσει,
ας συγχωρήσει τις αμαρτίες μας
και ας μας οδηγήσει στη ζωή την αιώνια.

Ο λαός απαντά:

– Αμήν.

Γ' τύπος

6. Ο ιερέας καλεί τους πιστούς να εκδηλώσουν τη μετάνοιά τους.

† Αδελφοί, ας αναγνωρίσουμε τα αμαρτήματά μας,
για να γίνουμε άξιοι να τελέσουμε τα θεία Μυστήρια.

Ακολουθούν λίγες στιγμές σιωπής. Έπειτα ο ιερέας ή άλλος ενδεδειγμένος
βοηθός απαγγέλλει τις παρακάτω ή άλλες ικεσίες με το **Κύριε ελέησον**.

† Εσύ ο οποίος στάλθηκες για να θεραπεύσεις
όσους έχουν συντετριμμένη την καρδιά, Κύριε, ελέησον.

Ο λαός απαντά:

– Κύριε, ελέησον.

Ο ιερέας:

† Εσύ ο οποίος ήλθες να καλέσεις τους αμαρτωλούς,
Χριστέ, ελέησον.

Ο λαός απαντά:

– Χριστέ, ελέησον.

Ο ιερέας:

† Εσύ ο οποίος κάθεται στα δεξιά του Πατέρα και μεσιτεύεις για μας,
Κύριε, ελέησον.

Ο λαός απαντά:

– Κύριε, ελέησον.

Ακολουθεί η άφεση του ιερέα:

† Ο παντοδύναμος Θεός ας μας ελεήσει,
ας συγχωρήσει τις αμαρτίες μας,
και ας μας οδηγήσει στη ζωή την αιώνια.

Ο λαός απαντά:

– Αμήν.

7. Ακολουθεί το Κύριε ελέησον, εκτός αν έχει προηγηθεί κατά την Ευχή Μετανοίας,

Ο ιερέας: † Κύριε, ελέησον.

Ο λαός: – Κύριε, ελέησον.

Ο ιερέας: † Χριστέ, ελέησον.

Ο λαός: – Χριστέ, ελέησον.

Ο ιερέας: † Κύριε, ελέησον.

Ο λαός: – Κύριε, ελέησον.

8. Έπειτα, όταν προβλέπεται από το τυπικό, ψάλλεται ή απαγγέλλεται ο ύμνος:

Δόξα εν υψίστοις Θεώ

και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία.

Υμνούμεν σε,

ευλογούμεν σε,

προσκυνούμεν σε,

δοξολογούμεν σε,

ευχαριστούμεν σοι διά την μεγάλην σου δόξαν,

Κύριε, Θεέ, Βασιλεύ επουράνιε, Θεέ Πάτερ παντοκράτορ.

Κύριε, Υιέ Μονογενές, Ιησού Χριστέ,

Κύριε ο Θεός, ο Αμνός του Θεού, ο Υιός του Πατρός,

ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου, ελέησον ημάς

ο αίρων τας αμαρτίας του κόσμου, πρόσδεξαι την δέησιν ημών,

ο καθήμενος εν δεξιά του Πατρός, ελέησον ημάς.

Ότι συ ει μόνος άγιος,

συ ει μόνος Κύριος,

συ ει μόνος Ύψιστος Ιησούς Χριστός,

μετά του Παναγίου Πνεύματος,

εις δόξαν Θεού Πατρός.

Αμήν.

9. Όταν ολοκληρωθεί ο ύμνος, ο ιερέας με ενωμένα τα χέρια λέει:

† Ας προσευχηθούμε.

Και όλοι, μαζί με τον ιερέα, προσεύχονται για λίγο σιωπηλά.

Τότε ο ιερέας, ανοίγοντας τα χέρια, λέει τη Συναπτή δέηση. Στο τέλος ο λαός αναφωνεί:

– Αμήν.

Ακολουθία του Θείου Λόγου

10. Έπειτα ο αναγνώστης πηγαίνει στον άμβωνα και διαβάζει το πρώτο ανάγνωσμα. Όλοι ακούν καθιστοί. Ο αναγνώστης δηλώνει το τέλος του αναγνώσματος λέγοντας:

† Λόγος του Κυρίου.

Και όλοι αναφωνούν:

– Σ' ευχαριστούμε, Κύριε.

11. Ένας ψάλτης ψέλνει ή απαγγέλλει τον αντιφωνικό ψαλμό και ο λαός απαντά με το αντίφωνο.

12. Έπειτα, αν υπάρχει δεύτερο ανάγνωσμα, ο αναγνώστης το διαβάζει από τον άμβωνα, όπως και το προηγούμενο.

Ο αναγνώστης δηλώνει το τέλος του αναγνώσματος λέγοντας:

† Λόγος του Κυρίου.

Και όλοι αναφωνούν:

– Σ' ευχαριστούμε, Κύριε.

13. Ακολουθεί το **Αλληλούια** ή άλλο άσμα καθορισμένο από τις λειτουργικές οδηγίες, ανάλογα με τη λειτουργική περίοδο.

14. Στο μεταξύ, αν χρησιμοποιείται θυμίαμα, ο ιερέας βάζει λιβάνι στο θυμιατό. Έπειτα ο διάκονος που θα εκφωνήσει το Ευαγγέλιο, υποκλίνεται εμπρός στον ιερέα και ζητά την ευλογία, λέγοντας χαμηλόφωνα:

– Ευλόγησε, πατέρα.

Ο ιερέας, χαμηλόφωνα, λέει:

† Ο Κύριος να είναι στην καρδιά και στα χείλη σου,
για να αναγγείλεις επάξια το Άγιο Ευαγγέλιό του.

Εις το όνομα του Πατρός † και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος.

Ο διάκονος σημειώνεται με το σημείο του σταυρού και απαντά:

– Αμήν.

Αν, όμως, δεν υπάρχει διάκονος, ο ιερέας υποκλίνεται μπροστά στην αγία Τράπεζα και λέει χαμηλοφώνως:

† Καθάρισε την καρδιά μου και τα χείλη μου, παντοδύναμε Θεέ,
για να αναγγείλω επάξια το Άγιο Ευαγγέλιό σου.

15. Έπειτα ο διάκονος ή ο ιερέας μεταβαίνει στον άμβωνα. Τον συνοδεύουν, ανάλογα με την περίπτωση, οι βοηθοί με το θυμιατήρι και τις λαμπάδες. Από τον άμβωνα λέει:

† Ο Κύριος να είναι μαζί σας.

Ο λαός απαντά:

– Και με το πνεύμα σου.

Ο διάκονος ή ο ιερέας:

† Ανάγνωσμα από το κατά ... άγιο Ευαγγέλιο.

Συγχρόνως, ο λειτουργός κάνει το σημείο του σταυρού επάνω στο βιβλίο και στον εαυτό του: στο μέτωπο, στο στόμα και στο στήθος.

Ο λαός αναφωνεί:

– Δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι.

Έπειτα ο διάκονος ή ο ιερέας, αν χρησιμοποιείται θυμίαμα, θυμιατίζει το βιβλίο και εκφωνεί το Ευαγγέλιο.

16. Όταν τελειώσει το Ευαγγελικό Ανάγνωσμα, ο διάκονος ή ο ιερέας, λέει:

† Λόγος του Κυρίου.

Και όλοι αναφωνούν:

– Σε υμνούμε, Κύριε, Ιησού Χριστέ.

Έπειτα ασπάζεται το ιερό βιβλίο και λέει χαμηλοφώνως:

† Ο λόγος του αγίου Ευαγγελίου ας εξαλείψει τις αμαρτίες μας.

17. Έπειτα ακολουθεί η ομιλία, η οποία πρέπει να γίνει από ιερέα ή διάκονο, και είναι υποχρεωτική τις Κυριακές και τις υποχρεωτικές εορτές. Τις υπόλοιπες μέρες συνιστάται.

18. Στο τέλος της ομιλίας, όταν ορίζεται από το τυπικό, ψέλνεται ή απαγγέλλεται το Σύμβολο της Πίστεως (Πιστεύω).

Πιστεύω εις ένα Θεόν,
Πατέρα Παντοκράτορα, ποιητήν ουρανού και γης,
ορατών τε πάντων και αοράτων.
Και εις ένα Κύριον Ιησούν Χριστόν,
τον Υιόν του Θεού τον Μονογενή,
τον εκ του Πατρός γεννηθέντα προ πάντων των αιώνων.
Φως εκ φωτός, Θεόν αληθινόν εκ Θεού αληθινού.
Γεννηθέντα, ου ποιηθέντα,
ομοούσιον τω Πατρί, δι' ου τα πάντα εγένετο.
Τον δι' ημάς τους ανθρώπους
και διά την ημετέραν σωτηρίαν
κατελθόντα εκ των ουρανών,

Από το σημείο αυτό ως το και ενανθρωπήσαντα όλοι κλίνουν την κεφαλή.

και σαρκωθέντα εκ Πνεύματος Αγίου
και Μαρίας της Παρθένου και ενανθρωπήσαντα.
Σταυρωθέντα τε υπέρ ημών επί Ποντίου Πιλάτου,
και παθόντα και ταφέντα,
και αναστάντα τη τρίτη ημέρα κατά τας Γραφάς
και ανελθόντα εις τους ουρανούς
και καθεζόμενον εκ δεξιών του Πατρός.
Και πάλιν ερχόμενον μετά δόξης
κρίναι ζώντας και νεκρούς
ου της βασιλείας ουκ έσται τέλος.
Και εις το Πνεύμα το Άγιον, το Κύριον, το ζωοποιόν,
το εκ του Πατρός εκπορευόμενον,
το συν Πατρί και Υιώ συμπροσκυνούμενον και συνδοξαζόμενον,
το λαλήσαν διά των προφητών.
Εις μίαν, αγίαν, καθολικήν και αποστολικήν Εκκλησίαν.
Ομολογώ εν βάπτισμα, εις άφεσιν αμαρτιών.
Προσδοκώ ανάστασιν νεκρών
και ζωήν του μέλλοντος αιώνος.
Αμήν.

19. Το Σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, ιδιαίτερα κατά την Περίοδο της Τεσσαρακοστής και του Πάσχα, δύναται να αντικατασταθεί με το βαπτιστικό Σύμβολο της Εκκλησίας της Ρώμης, το λεγόμενο «Σύμβολο των Αποστόλων».

Πιστεύω στον Θεό, Πατέρα Παντοκράτορα,
πλάστη του ουρανού και της γης.
Και στον Ιησού Χριστό,
τον Μονογενή του Υιό και Κύριό μας.

Από το σημείο αυτό ως το την Αειπάρθενο Μαρία όλοι κλίνουν την κεφαλή.

Ο οποίος συνελήφθη από το Άγιο Πνεύμα
και γεννήθηκε από την Αειπάρθενο Μαρία.
Έπαθε επί Ποντίου Πιλάτου,
σταυρώθηκε, πέθανε και τάφηκε,
κατέβηκε στον Άδη.
Την τρίτη μέρα αναστήθηκε από τους νεκρούς.
Ανέβηκε στους ουρανούς
και κάθεται στα δεξιά του Θεού Πατέρα του παντοδύναμου.
Απ' όπου θα έλθει να κρίνει ζωντανούς και νεκρούς.
Πιστεύω στο Άγιο Πνεύμα,
στην αγία Καθολική Εκκλησία,
την κοινωνία των αγίων,
την άφεση των αμαρτιών,
την ανάσταση των νεκρών,
και τη ζωή την αιώνια. Αμήν.

20. Έπειτα απαγγέλλονται οι Δεήσεις των Πιστών.